

Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto

Österbottens landskapsstrategi 2026–2029
Program för deltagande
och bedömning

Innehåll

1	Landskapsstrategins utgångspunkter	3
1.1	Lagstiftning och riksomfattande mål	4
1.2	Hållbar utveckling som utgångspunkt	5
1.3	Med i en föränderlig värld.....	5
2	Landskapsstrategins beredningsprocess	6
3	Konsekvensbedömning	7
4	Kommunikation och växelverkan	8
5	Kontaktinformation	8

Bilaga 1 Landskapsstrategins beredningsprocess

1 Landskapsstrategins utgångspunkter

I landskapsstrategin beskrivs Österbottens framgångsresurser. Hur vi ska agera i en föränderlig värld så att landskapets invånare och miljö mår bra och regionekonomin blomstrar. För att vi tillsammans ska kunna påverka vår framtid måste vi ha en gemensam syn på vart vi är på väg och vad vi vill och kan göra för att säkra en gynnsam framtid för landskapet. Landskapsstrategins huvudsyfte är att utforma en gemensam utvecklingsvilja och utvecklingssyn.

Detta program för deltagande och bedömning (PDB) beskriver utgångspunkterna och beredningsprocessen för Österbottens landskapsstrategi 2022–2025 och redogör för möjligheterna att påverka beredningen av strategin.

Landskapsstrategin omfattar ett flertal lagstadgade¹ dokument:

- Långsiktiga strategiska mål för utvecklingen av landskapet
- Landskapsprogram 2026–2029
- Strategi för smart specialisering
- Landskapsprogrammets konsekvensbedömning och miljörapport

De långsiktiga målen för utvecklingen av landskapet sträcker sig till år 2050. Målen utgår från målen i handlingsprogrammet Agenda 2030 och från den önskade framtidsbild som aktörerna i Österbotten har utformat tillsammans. I landskapsprogrammet 2026–2029 preciseras de långsiktiga målen och hur de ska uppnås. I landskapsprogrammet integreras också strategin för smart specialisering som har särskilt fokus på de mål som främjar tillväxt och innovation och styr strukturfondsmedlen. I landskapsstrategin ingår ytterligare den lagstadgade² landskapsprogrammets konsekvensbedömning och miljörapport.

Landskapsstrategin är förknippad med de flesta utvecklingsdokument på landskapsnivå (bild 1). De långsiktiga målen i landskapsstrategin styr utarbetandet av landskapsplanen och andra strategier och program. Å andra sidan preciseras de i landskapsstrategin allmänt formulerade målen i ett flertal andra dokument.

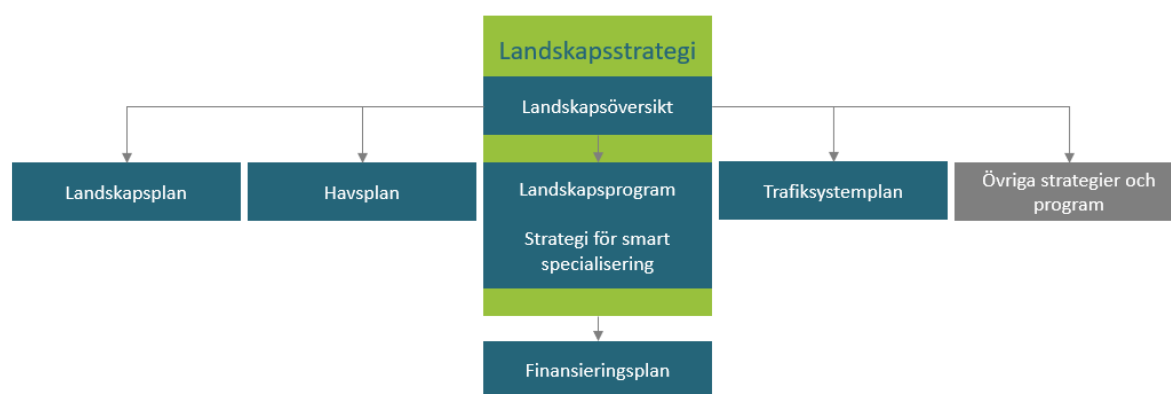

Bild 1 Landskapets lagstadgade planeringssystem

¹ [lag om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik \(756/2021\)](#)

² [lag om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program \(200/2005\)](#)

Eftersom landskapets utveckling är en gemensam fråga som berör alla, bereds landskapsstrategin alltid i samarbete. Även denna gång deltog ett stort antal österbottniska kommuner, statliga myndigheter och regionutvecklingsaktörer samt organisationer, föreningar och invånare i beredningen. Mer information om beredningsprocessen ingår i bilaga 1.

1.1 LAGSTIFTNING OCH RIKSOMFATTANDE MÅL

De allmänna målen för regionutveckling bygger på lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik (756/2021). Enligt lagen är regionutveckling sådan sektorsövergripande verksamhet på flera nivåer som grundar sig på växelverkan mellan staten, landskapsförbunden, kommunerna och andra aktörer utifrån nationella och olika regionala starka sidor och behov. Målet för regionutvecklingen är att i regionerna främja hållbar utveckling, tillväxt och konkurrenskraft, invånarnas välfärd och livsmiljöns kvalitet. Genom regionutveckling

- 1) stärks den närings- och innovationsstruktur som stöder tillväxt, regionernas smarta specialisering och ekonomisk balans, en hållbar region- och samhällsstruktur samt tillgänglighet,
- 2) stöds invånarnas sysselsättning, kompetens, lika möjligheter och sociala delaktighet samt invandrarnas integration,
- 3) förbättras livsmiljöns kvalitet samt begränsas klimatförändringen och främjas anpassningen till den,
- 4) minskas skillnaderna i utveckling mellan och inom regionerna,
- 5) förbättras regionernas starka sidor och höjs deras specialiseringsgrad samt främjas deras kultur.

I landskapsstrategin beaktas även statsrådets regionutvecklingsbeslut³, enligt vilket prioriteringarna i regionutvecklingen under perioden 2024–2027 är

- hållbar livskraft och investeringar
- välmående befolkning och samhällen
- attraktiv livsmiljö och biologisk mångfald.

I markanvändnings- och bygglagen (132/1999, efter 1.1.2025 lag om områdesanvändning) sägs att vid planeringen på landskapsnivå ska de riksomfattande målen för områdesanvändningen beaktas och samordnas med landskapets mål och de lokala målen. De riksomfattande målen är indelade i fem teman:

- 1) Fungerande samhällen och hållbara färdvägar
- 2) Ett effektivt trafiksystem
- 3) En sund och trygg livsmiljö
- 4) En livskraftig natur- och kulturmiljö samt naturtillgångar
- 5) En energiförsörjning med förmåga att vara förnybar.

³ <https://tem.fi/sv/prioriteringar-i-regionutvecklingen>

1.2 HÅLLBAR UTVECKLING SOM UTGÅNGSPUNKT

Utgångspunkten för Österbottens landskapsstrategi är att skapa grund för ett ekologiskt, socialt, kulturellt och ekonomiskt hållbart Österbotten. Bakgrunden till de långsiktiga utvecklingsmålen för Österbotten utgörs av handlingsprogrammet Agenda 2030, som innefattar 17 mål (bild 2).

Bild 2 Målen för hållbar utveckling i handlingsprogrammet Agenda 2030

Under landskapsstrategins beredningsprocess identifierar vi de för regionutvecklingen viktigaste målen i handlingsprogrammet Agenda 2030 och beaktar dem vid fastställandet av de långsiktiga målen.

1.3 MED I EN FÖRÄNDERLIG VÄRLD

För att vi ska nå framgång i en föränderlig värld måste vi kontinuerligt följa och analysera olika processer, trender och svaga signaler. För att vi ska kunna påverka vår framtid måste vi också ha en klar syn på vilket slags landskap vi vill bygga.

Som underlag för landskapsstrategin utför vi ett omfattande framtidsarbete för att identifiera och klassificera olika förändringsfenomen och -trender samt bygga upp en önskad framtidsbild för landskapet. Vi har identifierat följande förändringsfenomen som de viktigaste för utvecklingen av Österbotten:

- Politiska: utvecklingen i Ryssland, EU:s enighet och aktörskap, demokratins utmaningar
- Ekonomiska: finansieringen av välfärdssamhället, utvecklingen av den globala ekonomin, cirkulär ekonomi och förändringar i konsumtionskulturen
- Samhälleliga: ojämlikhet och polarisering, ökad global migration, ojämn demografisk utveckling
- Teknologiska: cybersäkerhet och hybridpåverkan, dataekonomin växer, hälsoteknologins betydelse ökar
- Miljömässiga: den globala uppvärmningen, överkonsumtion av resurser, naturens mångfald utarmas

- Lagstiftningsmässiga: den internationella rättsstatsutvecklingen och auktoritarismens uppgång, effekterna av EU-lagstiftningen, etiska och lagstiftningsmässiga frågor kring artificiell intelligens.

I landskapsstrategin beskriver vi hur dessa förändringsfenomen påverkar utvecklingen i Österbotten samt med vilka målsättningar vi försöker svara på förändringsfenomenens konsekvenser.

2 Landskapsstrategins beredningsprocess

Landskapsstrategin utarbetas i en öppen och interaktiv process där representanter för myndigheter, näringslivet, forskarsamhället, frivilligorganisationer och andra aktörer samt invånarna kan föra fram sina synpunkter. Lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program (200/2005) samt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), som betonar medborgarnas möjlighet att ta del av ärenden under beredning, förutsätter öppenhet.

Viktiga arbetsmoment i processen är att sammanställa underlag, göra intressenter och invånare delaktiga, bedöma konsekvenserna samt skriva miljörapporten och strategin. Arbetet styrs i huvudsak av landskapsstyrelsen och landskapets samarbetsgrupp.

Intressenter görs delaktiga i beredningen genom enkäter, workshoppar och behandlingar på möten. Intressenterna har också möjlighet att kommentera utkastet till landskapsstrategi i olika faser och ge ett officiellt utlåtande om utkastet. Kommunerna i landskapet får en skriftlig begäran om material. Information om innovationssystemet samlas in från företag, högskolor och offentlig sektor med hjälp av workshoppar och enkäter i anslutning till processen för smart specialisering.

Invånarnas åsikter samlas in under workshoppar för organisationer och föreningar samt under temadagarna Påverka! som ordnas för barn och unga. Vi strävar efter att engagera unga med hjälp av en visionsworkshop som ordnas i samarbete med Vasa universitet. Dessutom använder vi oss av Österbottens partnerskapsnätverk, Österbottens jämställdhets- och likabehandlingsnätverk samt kommunernas påverkansorgan för att få in invånarnas synpunkter.

Omvärldsanalysen och uppföljningsindikatorerna bereds av sektionen för prognostisering under Österbottens utbildningsdelegation. Som övriga källor används bl.a. centrala nationella och regionala programdokument för regionutveckling, kommunernas, välfärdsområdets och NTM-centralernas strategier samt infrastrukturprojektens planer.

Landskapsstrategin behandlas under olika faser av beredningsprocessen i landskapsstyrelsen och i landskapets samarbetsgrupp. För landskapsstyrelsen och -fullmäktige ordnas dessutom aftonskolor, där de förtroendevalda har möjlighet att diskutera strategin under friare former. Strategin bereds till största delen under år 2025 och föreläggs landskapsfullmäktige för godkännande våren 2026. Ansvaret för att programmet görs vilar på Österbottens förbund.

Mer information om beredningsprocessen ingår i bilaga 1.

3 Konsekvensbedömning

Under beredningen av landskapsstrategin genomförs en miljökonsekvensbedömning i enlighet med den s.k. SMB-lagen. För denna konsekvensbedömning bildas Österbottens SMB-arbetsgrupp med företrädare för myndigheter och andra centrala intressentgrupper.

Lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program (den s.k. SMB-lagen, 200/2005), som kompletteras av statsrådets förordning (347/2005), innehåller bestämmelser om en allmän skyldighet att under beredningen i tillräcklig utsträckning bedöma miljökonsekvenserna av planen eller programmet. Den myndighet som ansvarar för en plan eller ett program ska enligt 8 § i lagen utreda och bedöma de betydande miljökonsekvenser som genomförandet av planen eller programmet och de undersökta alternativen kan antas ha samt utarbeta en miljörapport. Miljörapporten utarbetas som ett led i den övriga beredningen innan planen eller programmet godkänns.

I miljörapporten bedöms följande konsekvenser som hänför sig till genomförandet av programmet:

- Ekologiska konsekvenser: biologisk mångfald, organismer, flora, jordmån, vatten, luft, klimatfaktorer.
- Ekonomiska konsekvenser: materiell egendom, utnyttjande av naturresurser.
- Sociala konsekvenser: befolkning, människors hälsa, levnadsförhållanden och trivsel.
- Konsekvenser för region- och samhällsstrukturen: målområdets interna struktur, byggd kulturmiljö, kulturlandskap, stadsbild, kulturarv.
- Konsekvenser för jämställdheten: uppnående av jämställdhet mellan könen och tillgänglighet.

Enligt lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män⁴ ska myndigheter i all sin verksamhet främja jämställdheten mellan kvinnor och män på ett målinriktat och planmässigt sätt samt skapa och befästa sådana förvaltnings- och tillvägagångssätt som säkrar främjandet av jämställdheten mellan kvinnor och män vid beredningen av ärenden och i beslutsfattandet. Därför granskas också konsekvenserna för jämställdheten i samband med konsekvensbedömningen.

Största delen av konsekvensbedömningen görs som s.k. expertbedömningar. Som stöd för bedömningen används t.ex. statistikmaterial och befintliga fristående utredningar.

⁴ [lag om jämställdhet mellan kvinnor och män](#)

4 Kommunikation och växelverkan

Förbundet förmedlar aktivt information om starten av planeringen och framstegen i arbetet till medier i landskapet, i sitt nyhetsbrev och på webbplatsen www.obotnia.fi. För att åstadkomma en dialog används också förbundets Facebook-sidor och kontaktfunktionen på webbplatsen. Det material som produceras under processen samlas på förbundets webbplats. Synpunkter på arbetet kan framföras under alla faser i processen. Det är också möjligt att vända sig direkt till beredaren för att säga sin åsikt. Workshopparna och webbenkäterna under beredningsprocessen är öppna för alla, och förbundet informerar om dem på sin webbplats.

Utkastet till plan för deltagande och bedömning behandlas i landskapsstyrelsen 14.10.2024, och efter det läggs det fram på Österbottens förbunds webbplats. En kungörelse om att beredningen inleds publiceras i de regionala dagstidningarna och på förbundets webbplats.

Utkastet till landskapsstrategi och miljörapport läggs fram på förbundets webbplats och byrå i 30 dagar i januari 2026. Under den tiden finns det möjlighet att skriftligen framföra sin åsikt om utkastet. Utlåtanden begärs av kommunerna i Österbotten, Österbottens välfärdsområde, Närings-, trafik- och miljöcentralerna i Södra Österbotten och Österbotten, Jakobstads, Österbottens och Suupohjas sysselsättningsområden samt övriga centrala intressegrupper. En kungörelse om att utkastet till landskapsstrategi och miljörapport är framlagda publiceras i de regionala dagstidningarna.

Landskapsstrategin godkänns av landskapsfullmäktige. Den godkända strategin läggs ut på förbundets webbplats och skickas i elektronisk form till arbets- och näringsministeriet, kommunerna i Österbotten, Närings-, trafik- och miljöcentralerna i Södra Österbotten och Österbotten samt till övriga myndigheter som hörts eller gett ett utlåtande under ärendets gång. Allmänheten informeras om beslutet på förbundets webbplats.

5 Kontaktinformation

Österbottens förbund, Sandögatan 6 B, PB 174, 65101 Vasa
tfn 06 320 6500 eller e-post info@obotnia.fi

Webbplats www.obotnia.fi

Kontaktpersoner:

Regionutvecklingsexpert Irina Nori (beredning av landskapsstrategin)
tfn 044 032 0644, irina.nori@obotnia.fi

Regionutvecklingsexpert Johanna Dahl (beredning av strategi för smart specialisering)
tfn 044 312 6743, johanna.dahl@obotnia.fi

Regionutvecklingsdirektör Niklas Ulfvens
tfn 044 320 6563, niklas.ulfvens@obotnia.fi

Landskapsstrategins beredningsprocess

Enkäter och workshoppar som är öppna för alla

Framtidsenkät, 4–5/2024
Framtidspaning (4 st. workshoppar), 6–8/2024
Framtidsworkshoppar (2 st.), hösten2024
Workshoppar för föreningar, 9/2024
Visionsenkät, mars–april 2025
Strategiworkshop I, 2/2025
Strategiworkshop II, 4/2025

Barn och unga

Temadagarna Påverka! (2–4 st.)
Visionsworkshop för unga i samarbete med Vasa universitet, 10/2024

Företag

Intervjuer (40 st.), 1–6/2024 (strategi för smart specialisering)
Diskussionsmöte, hösten 2024 (strategi för smart specialisering)

Mötesbehandlingar 1–5/2025: Önskad framtidsbild och preliminära mål 2050

Aftonskola för Österbottens landskapsstyrelse och -fullmäktige
Landskapets samarbetsgrupp
Kommun- och stadsdirektörernas möte
Kulturnämnden vid Österbottens förbund
Utbildningsdelegationen och dess sektion för prognostisering
Österbottens partnerskapsnätverk
Österbottens jämställdhets- och likabehandlingsnätverk
Styrgruppen för SONet Botnia

Mötesbehandlingar 10–11/2025: Utkast till målsättningar

Aftonskola för Österbottens landskapsstyrelse och -fullmäktige
Landskapets samarbetsgrupp
Kommun- och stadsdirektörernas möte
Kulturnämnden vid Österbottens förbund
Utbildningsdelegationen och dess sektion för prognostisering
Österbottens partnerskapsnätverk
Österbottens jämställdhets- och likabehandlingsnätverk
Styrgruppen för SONet Botnia

Begäran om kommentar och utlåtanden

Begäran om kommentar till utkastet till målsättningar, 9–10/2025
Dokumentet framlagt och begäran om utlåtande, 1/2026

Konsekvensbedömning

Myndighetssamråd, hösten 2024
SMB-gruppens sammanträden (2–4 st.), våren och hösten 2025